

Nr 248.

Av herr **Lindhagen**, *angående omdaning av tryckfrihetsprocessen.*

Vid 1931 års riksdag väcktes av mig i anledning av propositionen om huvudgrunderna om en rättegångsreform en motion som innehöll bland annat följande:

»Vid övervägande av en allmän rättegångsreform bör ej få glömmas bort, att vi också ha en s. k. tryckfrihetsprocess. Där gäller det likaledes stridiga medborgerliga intressen och problemet bör väl även där vara vad man kallar vinnandet av rättssäkerhet. Man kan till en början ifrågasätta, om med tidsförhållandena och tryckfrihetens utveckling det tryckta ordet numera kan vara likaväl skyddat genom det allmänna rättegångsförfarandet som det talade och handskrivna. Erfarenheten visar att det senare ej är obilligt utsatt för processförfarandet. Processen om det tryckta ordet däremot, vars missbruk visserligen är farligare därför att det når så många människor, är underkastat en domstolsorganisation som väl kan kallas orimlig. Sedan långt tillbaka har uppmärksamheten riktats även på detta förhållande. Ett kommittébetänkande om revision av tryckfrihetsordningen utkom år 1912, men det har icke lett till någonting. En pressens lekmannadomstol skulle ock såsom förlikningsnämnd och väktare mot uppenbara missbruk vara på sin plats, såvitt jag förstår för båda parterna. I den punkten hänvisas till en motion, som år 1929 väcktes av mig i första kammaren.»

Det hemställdes, att riksdagen ville uttala sig för att även tryckfrihetsprocessen omdanas till överensstämmelse med det övriga rättegångsförfarandet och i varje fall erhåller en rimlig domstolsorganisation, vartill bör komma en hedersdomstol sammansatt av lekmän.

I enahanda sammanhang väcktes av herr Ekman i första kammaren motion, att i samband med genomförandet av en ny rättegångsordning borde utredas, huruvida icke även tryckfrihetsmålen borde i vanlig ordning handläggas av de allmänna domstolarna, dock under medverkan av nämnd i såväl underrätt som överrätt.

I anledning av dessa båda motioner anförde särskilda utskottet i sitt utlåtande nr 1, följande:

»Onekligen kunna starka skäl anföras för en reform av rättegångsförfarandet i tryckfrihetsmål. Den nu tillämpade ordningen lider av betydande brister. Emellertid synes enligt utskottets mening tillräcklig anledning icke föreligga att i samband med den nu ifrågasatta rättegångsreformen upptaga det omfattande spørsmålet om reform av tryckfrihetsprocessen.»

Rättegångsförfarandet i tryckfrihetsmål är sålunda nu ostridigt orimligt.

ligt och i all synnerhet domstolens sammansättning. Tryckfrihetsförordningens bestämmelser ha givetvis inget oupplösligt sammanhang med den allmänna rättegångsreformen. Motionärerna hade endast åsyftat att hos utskott och riksdagen väcka uppmärksamhet på specialprocesser och få ett uttalande om behovet av förändringar även av dem. Detta har nu i denna punkt lyckats genom särskilda utskottets av riksdagen bifallna uttalande.

Tryckfrihetsförordningen tillkom under intryck av enväldets ingripande mot tryckfriheten. Nu kräva medborgarna företrädesvis ett skydd emot pressfrihetens otillbörligheter mot dem. Ett sådant skydd är så gott som uteslutet, åtminstone för de flesta. Processen är dyrbar och dess utgång fullständigt oberäknelig. Domstolens beslut blir på grund av juryns sammansättning ett lotteri. Något ytterligare uppskov — allt sedan 1912 — bör ej vara tillåtligt.

Det hemställas alltså,

att riksdagen ville för sin del besluta eller hos Kungl. Maj:t begära förslag till tryckfrihetsprocessens omdaning till överensstämmelse med övligt rättegångsförfarande och i varje fall till en rimlig domstolsorganisation, vartill bör komma en hedersdomstol, sammansatt av lekmän.

Stockholm den 20 februari 1933.

Carl Lindhagen.